

UOT 33-051; 331.5; 314; 316.37

AZƏRBAYCANIN MÜASİR MİLLİ KADR SİYASƏTİNİN FORMALAŞMASININ HEYDƏR ƏLİYEV MODELİ

^{1,3}Veysel Seyfəl oğlu Əyyubov, ^{2,3}Arif Məmməd həsən oğlu Tağıyev

¹iqtisad elmləri doktoru, professor

veysel.eyyubov@mdu.edu.az

²arif.taqiyeve@mdu.edu.az

³Mingəçevir Dövlət Universiteti

Xülasə: *Məqalə Azərbaycan xalqının Ümummilli lideri Heydər Əliyevin hakimiyyətdə olduğu hər iki dövrdə uğurla həyata keçirdiyi milli kadr siyasətinin əsas məqamlarını özündə əks etdirir. Sovetlər dönməndə Azərbaycana rəhbərlik etdiyi dövrlərdə və sonrakı, müstəqil Respublikanın rəhbəri kimi hakimiyyətdə olduğu dövrlərdə formalaşdırdığı kadr siyasəti həyata keçirilməsi baxımından bir-birindən fərqlənsə də, mahiyyət etibarını ilə eyni məqsədə xidmət edirdi – Azərbaycan üçün, Azərbaycanın gələcəyi üçün, onun müstəqilliyini, davamlı inkişafını təmin edəcək yüksək potensiallı milli kadrların hazırlanması olmuşdur. Bu mənada məqalədə bu siyasətə bir milli model kimi yanaşılmış, Ülu Öndərin sağlığı dövrü ndə formalaşdırdığı milli kadr siyasəti modeli və onun ideyalarının davamçısı İlham Əliyev cənablarının bu siyasətin daha da təkmilləşdirilməsi və uğurla davam etdirməsi məqalənin əsas ana xəttini təşkil etmişdir.*

Açar sözlər: *milli kadr potensialı, elm, təhsil, insan kapitalı, kadr siyasəti, innovativ inkişaf*

Giriş

Bütün dövrlərdə və ölkələrin tarixində inkişafın təkanverici qüvvələrindən biri kifayət qədər inkişaf etmiş, savadlı, işgüzar, intellektual potensiala malik milli kadrlar olmuşdur. Hər bir millətin, xalqın tarixi boyu yetişdirdiyi milli kadr potensialı onun ümumi, o cümlədən sosial-iqtisadi və milli-mədəni inkişafına əsaslı təsir göstərə bilmişdir. Tarixi araşdırmalar göstərir ki, dünya tarixində müxtəlif dövrlərdə ayrı-ayrı regionların, imperiyaların və ya dövlətlərin digərlərinə nisbətən daha yüksək inkişafında rol oynayan əsas amillərdən biri. məhz, yüksək potensiala malik milli kadrlar-dövlət başçıları, dövlət xadimləri, alimlər, hərbi mütəxəssislər və sərkərdələr, müxtəlif peşələr üzrə mühəndis-texniki işçilər, yüksək təhsilə malik ziyalılar olmuşdur. Bu tendensiya hazırkı dövrümüzə də sürətlə inkişaf etməkdədir. İnkişaf etmiş ölkələrin təcrübəsi göstərir ki, dünya təsərrüfatı sistemində mövcud güclü rəqabət şəraitində öz mövqeyini qoruyub saxlamaq üçün əhəmiyyətli olan əsas şərtlərdən biri ölkənin təhsil sistemi və milli kadr hazırlığı siyasətidir. Hətta özünün inzibati amirlik sistemi ilə seçilən Sovet dövlətində belə mövcud məşhur devizlərdən biri “Hər şeyi kadrlar həll edirlər!” olmuşdur. Bu gün ABŞ, Avropa Birliyi ölkələri, Yaponiya, Çin və digər inkişaf etmiş ölkələrin təmsalında təhsilə, kadr hazırlığına verilən diqqət göz qabağındadır.

Azərbaycanın milli kadr potensialının formalaşması tarixinə qısa baxış

Azərbaycanın müstəqillik dövrlərdə milli kadrların hazırlanması həmişə prioritet məsələlərdən biri olmuşdur. Bununla belə, həm Çar Rusiyası, həm Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti (AXC), həm də Sovetlər İttifaqı dövründə Azərbaycanda kifayət qədər intellektual, yüksək potensiallı, dünya səviyyəsində tanınmış ziyalılar, dövlət xadimləri, siyasətçilər, alimlər, hərbiçi sərkərdələr, yazıçı və şairlər, heykəltaraş və rəssamlar, bəstəkarlar, musiqiçilərlə birlikdə müxtəlif peşələr üzrə mühəndis-texniki işçilər və mütəxəssislər, iri sahibkarlar və iş adamları yetişmişdir.

Tariximizdə nə qədər təzadlı bir dövr olsa da, hələ çar Rusiyası dövründə yetişmiş milli kadrlarımız Rusiya İmperiyasının süqutundan sonra Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin və ya başqa

adla ilk Azərbaycan Demokratik Respublikasının yaradılması, onun müstəqil respublika kimi Avropada və dünyada tanınması, 23 ay ərzində bu statusda fəaliyyət göstərməsində əsas aparıcı qüvvə olmuşlar. AXC-nin mövcud olduğu 23 ay ərzində həyata keçirdiyi milli dövlətçilik siyasətinin məqsədyönlü layihələrdən biri milli kadr hazırlığı siyasəti olmuşdur. Məhz bu məqsədlə 100 nəfər azərbaycanlı gəncin dövlət hesabına Avropanın və digər dünya ölkələrinin qabaqcıl universitetlərinə göndərmək olmuşdur. Maraqlıdır ki, gələcək tələbələrin seçimində Azərbaycanın bütün bölgələri nəzərə alınır. Həmin dövrün tarixi sənədlərinə istinadən qeyd edə bilərik ki, seçilmiş 100 tələbədə 26 nəfəri Bakı və Bakı kəndlərini, 9 nəfər Gəncəni, 19 nəfər Şuşanı, 6 nəfər Şamaxını, 3 nəfər Zəngəzuru, 5 nəfər İrəvan quberniyasını, 8 nəfər Tiflisi, 5 nəfər Dağıstanı və Azərbaycanın digər bölgələrini təmsil edirdilər. Çox təəssüf ki, AXC-nin süqutundan sonra maliyələşmə mənbəyini itirən bir çox tələbələr təhsillərini başa vura bilməmişlər.

Azərbaycan dövlətçiliyi tarixində, onun milli kadrlarının formalaşması və inkişafında 70 il ərzində tərkibində olduğumuz Sovetlər İttifaqı dövrünün də xüsusi əhəmiyyəti olmuşdur. Ancaq ədalət naminə bu dövrü biz iki mərhələyə ayıra bilərik: Heydər Əliyev dövrünə kimi olan mərhələ və Heydər Əliyev dövrü mərhələsi.

İnzibati amirlik dövrünün bütün neqativ hallarını kənara qoyaraq bir daha ədalət naminə qeyd edə bilərik ki, Sovet İttifaqı tərkibində olduğumuz dövrdə ölkəmizdə təhsilin, elmin, mədəniyyət və incəsənət sahələrinin inkişafında, o cümlədən milli kadr potensialının, ziyalı təbəqəsinin formalaşmasında kifayət qədər uğurlar əldə edilmişdir. Bu dövr ərzində, demək olar ki, ölkəmizdə savadsızlıq ləğv edilmiş, ölkənin bütün ərazisi orta təhsil sistemi ilə əhatə olunmuş, onlarla ali və orta təhsil müəssisələri açılmış, Elmlər Akademiyası və onun geniş şəbəkəsi yaradılmış, ölkəmizdə dünyaca məşhur alimlər, elm, mədəniyyət, incəsənət xadimləri, mütəxəssislər, idarəetmə kadrları, dövlət xadimləri yetişmişdir.

Bütün bunlarla bərabər, ölkəmizin sosial-iqtisadi inkişafında, onun milli kadr potensialının yüksəldilməsində sovetlər dönəminin Heydər Əliyev dövrü xalqımızın yaxın tarixində xüsusi yer tutur.

Azərbaycanın milli kadr potensialının formalaşması Heydər Əliyev dövrü

Aparılan araşdırmalar göstərir ki, Ulu Öndərin Azərbaycanda hakimiyyətə olduğu hər iki dövrdə həyata keçirdiyi dövlətçilik siyasətində milli kadr siyasəti əsas yerlərdən birini tuturdu. Hələ Sovetlər İttifaqı dövründə Azərbaycana rəhbərliyə təyin olunduqdan sonra onun diqqətini çəkən əsas məqamlardan biri ölkədə milli kadr potensialının zəif olması, dövlət idarəetməsində, iqtisadiyyatın, xüsusilə sənayenin aparıcı sahələrində, hüquq mühafizə orqanları və hərbidə milli kadr çatışmazlığı olmuşdur. Odur ki, respublikaya rəhbərlik etdiyi ilk dövrlərdən Heydər Əliyev həmin dövrün imkanları daxilində özünün yeni milli kadr hazırlığı siyasətinin əsaslarını qoydu. Ulu Öndər həmin dövrlərdə milli kadr potensialının yüksəldilməsinin əsas yollarından biri kimi ölkədə təhsilin, xüsusilə ali təhsil sisteminin təkmilləşdirilməsi və inkişaf etdirilməsi, yeni ali təhsil müəssisələrinin açılması, daha vacib və prestijli ixtisasların açılması, elmin inkişaf etdirilməsi, xüsusilə Respublika Elmlər Akademiyasında və onun struktur bölmələrində yeni islahatların aparılması, fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi, elmin istehsala yaxınlaşmasında görürdü. Xüsusilə, respublikada ali təhsil sisteminin təkmilləşdirilməsi, yeni institutların, xüsusi tələbat olan ixtisaslar üzrə fakültə və kafedraların yaradılması bu siyasətin tərkib hissəsi olmuşdur. Nəticədə bu dövr ərzində ölkədə mövcud olan ali təhsil müəssisələrinin sayı 12-dən 17-yə yüksəlmiş, mövcud ixtisasların sayı, tələbə qəbulu kifayət qədər artmışdır. Həmin dövrün statistik məlumatlarına görə bu illər ərzində tələbə kontingentinin sayı 70 mindən 100 minə qədər yüksəlmişdi. Lakin milli kadr potensialının yüksəldilməsi siyasəti bununla məhtudlaşmırdı. Ulu Öndərin milli kadr hazırlığı siyasətinin uğurlu layihələrindən biri də, 70-80 ci illərdə azərbaycanlı gənclərin daha keyfiyyətli təhsil almaları, respublikamızda tədris olunmayan ixtisaslar üzrə mütəxəssislərin hazırlanması üçün

Sovet İttifaqının qabaqcıl universitet və institutlarına, hərbi məktəb və akademiyalara göndərilməsi idi.

Ötən əsrin 70-ci illərinə qədər də, respublikamızdan SSRİ-nin digər şəhərlərinə ali təhsil almaq üçün gənclər göndərilirdi. Lakin onların sayı həddindən artıq az və əsasən rusdilli gənclər olduğu üçün burada azərbaycanlı tələbələrin sayı digər millətlərin nümayəndələrindən daha az idi. Bu səbəbdən onların çoxu respublikaya qayıtmırdılar. Məhz bu səbəbdən hakimiyyətdə olduğu ilk dövrlərdən H.Əliyev tərəfindən respublikadan kənara ali təhsil almaq üçün göndərilən tələbələrin sayının artırılması ilə bərabər, onların tərkibində azərbaycanlı tələbələrin xüsusi çəkisinin artırılmasına xüsusi diqqət yetirilirdi. İnzibati amirlik sisteminin ənənələrinə uyğun olaraq bu gənclərdən çoxu rus dilini yaxşı bilməsələr də Bakıda öz dilində qəbul imtahanları verib müxtəlif ali təhsil müəssisələrinə təyinat alır, orada bir müddət dil öyrənir və sonradan təhsillərini davam etdirirdilər. Bu siyasət nəticəsində artıq 5 ildən sonra, yəni 1975-ci ildən başlayaraq göndərilən tələbələrin sayı təxminən 700 nəfəri, artıq 3 ildən sonra isə 800-900 nəfəri ötürdü. Daha önəmlisi isə onların tərkibində azərbaycanlı tələbələrin xüsusi çəkisinin çox yüksək olması idi. Belə ki, əgər 1970-ci ilə kimi bu tələbələrin tərkibində azərbaycanlıların xüsusi çəkisi 40 faizdən aşağı olduğu halda, artıq 1976-cı ildə bu rəqəm 85 faizə, 1977-ci ildə 92 faizə, 1980-ci illərdə isə artıq 98 faizə qədər yüksəlmişdi [4].

Təbii ki, həmin illərdə rus dilində təhsil almış və o cümlədən qeyri-azərbaycanlı tələbələrin sərbəst olaraq SSRİ-nin digər respublika və şəhərlərində imtahan verərək, sərbəst surətdə ali təhsil müəssisələrinə daxil olmaq və təhsil almaq imkanları da olduqca yüksək idi.

Heydər Əliyevin kadr siyasətinin tədqiqatçılarından biri, p.e.d, prof., əməkdar elm xadimi F.Rüstəmovun 3 mart 2023-cü il tarixli “Azərbaycan müəllimi” qəzetində dərc olunmuş “Heydər Əliyev və Azərbaycandan kənarda ali təhsilli kadr hazırlığı” adlı məqaləsində qeyd etdiyi kimi, “Əgər 1969-cu ildə SSRİ-nin tanınmış ali məktəblərinə cəmi 47 nəfər göndərilmişdisə, 1975-ci ildə onların sayı 700 nəfərə çatdı. 1975-ci ildən başlayaraq, azərbaycanlı gənclərin respublikadan kənarda təhsil alması intensiv xarakter aldı. 1978-ci ildən başlayaraq, hər il kənara 800-900 nəfər tələbənin göndərilməsinə nail olundu. Əvvəlki illərlə müqayisədə həm tələbələrin, həm ali məktəblərin və həm də ixtisasların sayı sürətlə artdı. Faktlara diqqət yetirək: 1977-ci ildə 1970-ci illə müqayisədə göndərilən tələbələrin sayı 14 dəfədən çox artaraq 818 nəfərə, ixtisasların sayı 5 dəfə artaraq 244-ə çatmış, ali məktəblərin sayı 140-a, ali məktəblərin yerləşdiyi şəhərlərin coğrafiyası genişlənərək 40-a yüksəlmişdi. Bu proses sonrakı illərdə də (1978-1982) intensiv olaraq artmış, 1978-ci illə müqayisədə 1982-ci ildə tələbələrin sayı 11 % artmış, ali məktəblərin sayı 151-dən 170-ə yüksəlmiş, ixtisasların sayı 244-dən 250-yə qalxmış, ən zəruri istiqamətlərin sayı 80-ə çatmışdır. Azərbaycandan kənarda təhsil alanların milli tərkibində azərbaycanlıların xüsusi çəkisi 1970-ci ilədək 40 % təşkil edirdi. 1976-cı ildə bu rəqəm 85 %-ə, 1977-ci ildə 92 %-ə, 1980-ci illərin əvvəllərində isə 98 %-ə yüksəlmişdi.” [1]

Buradan görüldüyü kimi, həmin dövrdə H.Əliyev siyasətinin əsas istiqaməti ancaq kəmiyyət göstəricisi, yəni tələbə sayının artırılması deyil, onun keyfiyyət göstəricisi idi. Odur ki, göndərilən tələbələrin daha çox SSRİ-nin tanınmış, yüksək potensiala ali təhsil müəssisələrinə, eyni zamanda o ixtisaslara ki, onların respublikamızın ali təhsil müəssisələrində hazırlanması nəzərdə tutulmamışdır.

Seçilmiş ali təhsil müəssisələri içərisində M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universiteti, P.Lumumba adına Xalqlar Dostluğu Universiteti, Moskva Dövlət Beynəlxalq Münasibətlər İnstitutu, Kiyev Politexnik İnstitutu, Moskva Energetika İnstitutu, Moskva Kimya Maşınqayırma İnstitutu, Moskva Dəzgahqayırma İnstitutu, Ukrayna Kənd Təsərrüfatı Akademiyası və digər onlarla tanınmış institutlarda azərbaycanlı tələbələr ali təhsil almaqla bərabər öz təhsillərini

aspiranturalarda davam etdirir, dissertasiya müdafiə edərək, alimlik dərəcələri əldə edir, elmin müxtəlif sahələri üzrə alim kimi yetişirdilər.

Ulu Öndər hələ Moskvada işlədiyi dövrlərdə tez-tez təhsil almaq üçün respublikadan kənara göndərdiyi gənclərlə görüşər, onların təhsilləri, həyat şəraitləri ilə maraqlanar, onlara hər cür qayğı göstərirdi. Bu ənənəni o, sonralar da davam etdirər, respublikadan kənarda təhsil alaraq ölkəmizin dövlət idarəçiliyi, sənaye, iqtisadiyyat, elm sahələrində yüksək səviyyəli mütəxəssislər kimi çalışan məzunlarla görüşərdi. Özünün də dəfələrlə qeyd etdiyi kimi, çox böyük çətinliklərlə yetişdirdiyi bu kadrlara o, öz övladları kimi baxır, onlara inanır, yüksək vəzifələrə təyin edirdi.

Milli kadr hazırlığında Heydər Əliyevin diqqət yetirdiyi digər bir məqam isə ölkəmizin milli hərbi kadrlarının hazırlanması idi. Bakı Dövlət Universitetinin 100 illiyinə həsr olunmuş tədbirdə Azərbaycan Respublikası Prezidenti cənab İlham Əliyev Ülu öndərin milli kadr siyasətinin bu məqamına da toxunaraq qeyd etmişdir ki, “Heydər Əliyevin qərarı ilə 1970-ci illərin əvvəllərində Cəmsid Naxçıvanski adına Hərbi Məktəb yaradılmışdır. Bu da Ulu Öndərin uzaqgörənliyini göstərir. Çünki o vaxt azərbaycanlılar sovet ordusunda az təmsil olunurdu. Heydər Əliyev çox istəyirdi ki, Azərbaycan hərbiçiləri yetişsin. Sanki bilirdi ki, nə vaxtsa Azərbaycan müstəqil dövlət olacaq və bu kadrlar bizə lazım olacaq”. Həqiqətən, 44 günlük Vətən müharibəsində əsası Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş silahlı qüvvələrimizin ildırım sürətli qələbəsi başda Ali Baş Komandan olmaqla məhz bu siyasətin nəticəsində formalaşmış milli hərbi kadrların, zabit və generalların hazırlığı, taktiki bilik və bacarıqları, təbii ki, əsgərlərimizin qəhrəmanlığı və şücaəti nəticəsində baş tutmuşdur.

Heydər Əliyevin kadr siyasətinin ikinci mərhələsi, onun, artıq müstəqillik əldə etmiş ölkəmizə ikinci dəfə hakimiyyətə gəlişi ilə başlamışdır. Öz ənənəsinə sadıq qalan Ulu Öndər hakimiyyəti dövründə bütün sahələrdə, o cümlədən hərbi, xüsusi və mülki təyinatlı milli kadrların hazırlanmasına, ali təhsil sisteminin təkmilləşdirilməsinə, yeni universitetlərin yaradılmasına çox ciddi yanaşmaqla bərabər, ölkəmizin istedadlı gənclərinin dünyanın aparıcı xarici ölkə Universitetlərində təhsil almasına çox önəm verirdi. Həmin dövrlərdə və sonradan xarici ölkələrin aparıcı universitetlərində təhsil almış bir çox gənclərimiz indi yüksək ixtisaslı mütəxəssislər kimi ölkəmizin dövlət idarəetməsi sistemində, elm və ali təhsil sistemində, firma və şirkətlərdə, istehsal və xidmət sahibkarlığı subyektlərində rəhbər vəzifələrdə və aparıcı mütəxəssislər kimi çalışırlar. Onlardan bu gün ölkəmizin Nazirlər Kabinetinin Baş naziri Əli Əsədov, DİM rəhbəri Məleykə Abbaszadəni, Konstitusiyaya Məhkəməsinin sədri Fərhad Abdullayevi, digər tanınmış dövlət və ictimai xadimləri, alimləri, iş adamlarını, general və admiralları misal göstərə bilərik [3].

Heydər Əliyevin milli kadr siyasətinin davamçısı

Heydər Əliyevin milli kadrlar siyasətinin ölkəmizə verdiyi ən uğurlu və layiqli nümunələrindən biri onun layiqli davamçısı və ilk növbədə övladı, onun ailə məktəbində və dövlət idarəçilik akademiyasında formalaşmış, hazırda, son 20 il ərzində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti və Ali Baş Komandanı olan İlham Əliyev cənablarıdır. Yüksək diplomatik təhsil almış, çox gənc yaşlarından ARDNŞ-nin I vitse prezidenti vəzifəsində H.Əliyevin “Neft strategiyası”nın xarici siyasətinin reallaşdırılmasına birbaşa rəhbərlik etmiş, Ulu Öndərin fərdi tapşırığı ilə neft gəlirlərindən daha səmərəli istifadə üzrə dünya təcrübəsini öyrənərək, Azərbaycan Dövlət Neft Fondunun yaradılmasına başçılıq etmiş, daha sonra isə Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin sədri olaraq gənc Respublikamızın sosial-iqtisadi və təsərrüfatçılıq fəaliyyətini uğurla həyata keçirməklə Heydər Əliyev məktəbində böyük təcrübə əldə etmişdir. Odur ki, 2003-cü ildən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçildikdən sonra məhz H.Əliyev məktəbində əldə elədiyi təcrübə nəticəsində olduqca qısa bir zaman kəsiyində regionun və dünyanın tanınmış nüfuzlu siyasi liderlərindən birinə çevrilmişdir. Ölkə prezidenti

seçildikdən sonra İlham Əliyev cənabları Ulu Öndərin miras qoyduğu dövlətçilik quruculuğu, sosial-iqtisadi inkişaf, ordu quruculuğu və milli təhlükəsizlik siyasəti ilə birlikdə milli kadr siyasətini də müvəffəqiyyətlə davam etdirmişdir.

Hələ prezidentlik dövrünün ilk mərhələsində özünün də dəfələrlə qeyd etdiyi kimi “neft kapitalını insan kapitalına çevirmək” devisi altında onun tərəfindən təsdiq edilmiş “2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı” əsasında ölkəmizin 3500-dən artıq gəncləri dövlət hesabına dünyanın 32 ölkəsinin 350-dən çox olduqca yüksək nüfuzlu aparıcı ali təhsil müəssisələrində təhsil almaları üçün xaricə göndərilmişlər. Bu Proqram çərçivəsində 213 milyon manat vəsait xərclənmişdir. Dövlət Neft Fondunun vəsaiti hesabına ölkəmizin istedadlı gənclərinin müxtəlif dövlət proqramları və digər məqsədli layihələr çərçivəsində ABŞ-ın, Avropanın və digər inkişaf etmiş dünya ölkələrinin aparıcı universitetlərinə göndərilməsi nəticəsində minlərlə yüksək ixtisaslı kadrlar hazırlanmış, ölkəmizə qayıdaraq müxtəlif dövlət idarəçiliyi, elm, təhsil, səhiyyə, biznes sahələrində uğurla çalışmaqdadırlar.

Bu tendensiya möhtərəm cənab Prezident tərəfindən hazırda da uğurla davam etdirilməkdədir. Ölkə Prezidentinin növbəti, 28 fevral 2022-ci il tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş yeni, “Gənclərin xarici ölkələrin nüfuzlu ali təhsil müəssisələrində təhsil almalarına dair 2022-2026-cı illər üçün Dövlət Proqramı”nın icrası müddətində hər il 400 nəfər, ümumilikdə isə 2000 nəfər gəncin xarici nüfuzlu universitetlərdə bakalavriat və magistratura səviyyəsində təhsil almaları nəzərdə tutulmuşdur.

İlham Əliyev cənabları tərəfindən ölkəmizdə orta ixtisas və ali təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsi sahəsində həyata keçirdiyi tədbirlər, o cümlədən yüksək standartlara cavab verən Milli Aviasiya Akademiyası, Diplomatiya Akademiyası, Neft Akademiyası kimi yeni ali təhsil müəssisələrinin yaradılması, o cümlədən regional təhsil sisteminin təkmilləşdirilməsi layihəsi çərçivəsində Mingəçevir Dövlət Universitetinin yaradılması, tanınmış bir çox xarici universitetlərinin filiallarının ölkəmizdə açılması xüsusilə diqqəti cəlb edir. Xüsusilə, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2021-ci il 2 fevral tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər” konsepsiyası çərçivəsində qəbul olunmuş Milli Prioritetlərdən biri kimi “Rəqabətli insan kapitalı və müasir innovasiyalar məkanı” məsələsinin prioritetliyi milli kadr siyasətinin davamlığını labüd etmişdir [2].

Möhtərəm Prezidentimizin ali təhsilin inkişafı və müasir dünya standartları səviyyəsinə çatdırılması istiqamətində həyata keçirdiyi tədbirlərdən biri də və bizim üçün ən xoş olanı Mingəçevir Dövlət Universitetinin ölkəmizdə anoloqu olmayan yeni kampusunun tikintisinə qərar verməsidir. Gələcəkdə 10 min və daha çox tələbənin müxtəlif səviyyələr və ixtisaslar üzrə təhsil almaq imkanına hesablanan kampusda tələbələrin yüksək səviyyədə təhsil alması, dərstdən kənar vaxtlarının səmərəli keçirilməsi üçün hər bir şərait olacaq, regional universitetin rəqabətqabiliyyətliliyi yüksələcəkdir. Odur ki, ali təhsil müəssisəsi kimi fəaliyyətimizin əsas istiqamətlərindən biri Ulu Öndərin milli kadr siyasətinə sadıq qalmaqla hazırladığımız mütəxəssislərin daim inkişafda olan əmək bazarının tələblərinə, ilk növbədə keyfiyyət tələblərinə uyğunluğunun təmin olunmasıdır. Bu olduqca vacib məsələlərdən biridir, çünki ali təhsil müəssisələrinin fəaliyyətinin müasir qiymətləndirmə sistemində əsas göstəricilərdən biri, məhz, universitet məzunlarının əmək bazarının tələblərinə uyğunluğu və rəqabətqabiliyyətliliyidir.

İstifadə edilmiş ədəbiyyat

1. Əliyev, H.Ə. Müstəqilliyimiz əbədidir: / Çıxışlar, nitqlər, bəyanatlar, müsahibələr, məktublar / -Bakı, -Azərənəşr, -2001
2. Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər / Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin 2021-ci il 2 fevral tarixli Sərəncamı

3. Ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 illiyinə həsr olunmuş “Azərbaycandan kənar təhsil almış mütəxəssislərin toplantısı”, Bakı, 2 may 2023-cü il

4. “Heydər Əliyev İrsi” Beynəlxalq Elektron Kitabxana. [elektron resurs] URL: <https://lib.aliyev-heritage.org/az>

HEYDAR ALIYEV'S MODEL OF FORMATION OF A MODERN NATIONAL PERSONNEL POLICY OF AZERBAIJAN

^{1,2}V.Ayyubov, ²A.Taghiyev
¹doctor of economic sciences, professor
³Mingachevir State University

Abstract: *The article reflects the main points of the national personnel policy successfully implemented by Heydar Aliyev, the national leader of the Azerbaijani people, in both periods of his power. Although the personnel policy he formulated during the periods when he led Azerbaijan during the Soviet period and during the periods when he was in power as the head of the independent Republic differed from each other in terms of implementation, they essentially served the same purpose - for Azerbaijan, for the future of Azerbaijan, it will ensure its independence and sustainable development. In this sense, this policy was treated as a national model in the article, the national personnel policy model formed by the great leader during his lifetime and the further improvement and successful continuation of this policy by Mr. Ilham Aliyev, the follower of his ideas, constituted the main main line of the article.*

Keywords: *national personnel potential, science, education, human capital, personnel policy, innovative development*

МОДЕЛЬ ГЕЙДАРА АЛИЕВА ФОРМИРОВАНИЯ СОВРЕМЕННОЙ НАЦИОНАЛЬНОЙ КАДРОВОЙ ПОЛИТИКИ АЗЕРБАЙДЖАНА

^{1,2}В.С.Эюбов, ²А.М.Тагиев
¹доктор экономических наук, профессор
²Мингячевирский государственный университет

Резюме: *В статье отражены основные положения национальной кадровой политики, успешно реализуемой общенациональным лидером азербайджанского народа Гейдаром Алиевым в оба периода его правления. Хотя сформулированная им кадровая политика в периоды, когда он руководил Азербайджаном в советский период, и в периоды, когда он находился у власти в качестве главы независимой республики, отличалась друг от друга с точки зрения реализации, по сути они служили одной и той же цели - для Азербайджан, ради будущего Азербайджана, обеспечит его независимость и устойчивое развитие. В этом смысле данная политика трактовалась в статье как национальная модель, модель национальной кадровой политики, сформированная великим лидером при его жизни и дальнейшее совершенствование и успешное продолжение этой политики господином Ильхамом Алиевым, последователем его идей, составили основную линию статьи.*

Ключевые слова: *национальный кадровый потенциал, наука, образование, человеческий капитал, кадровая политика, инновационное развитие*

Elmi redaktor: i.e.d., prof. E.Sadiqov

Çapa təqdim edən redaktor: i.f.d., dos. N.Qədimli

Daxil olub: 25.06.2023

Çapa qəbul edilib: 02.07.2023